

52

USTAWA

z dnia 26 lutego 1982 r.

o cenach.

Art. 1. Ceną w rozumieniu ustawy jest wielkość wyrażona w jednostkach pieniężnych, którą nabywca obowiązany jest zapłacić sprzedawcy za towar lub usługę.

Art. 2. W obrocie stosuje się ceny urzędowe, ceny regulowane oraz ceny umowne.

Art. 3. 1. Cenami urzędowymi są ceny ustalane przez właściwe organy administracji państwowej.

2. Ceny urzędowe ustala się na:

- 1) środki spożycia i usługi, mające podstawowe znaczenie dla kosztów utrzymania lub ochrony zdrowia ludności,
- 2) środki produkcji i usługi, mające podstawowe znaczenie dla kosztów wytwarzania,
- 3) podstawowe produkty rolne, skupowane przez jednostki gospodarki społecznej.

Art. 4. 1. Ceny urzędowe środków spożycia i usług (art. 3 ust. 2 pkt 1) wytwarzanych (świadczonych) w kraju ustala się na podstawie uzasadnionych kosztów ponoszonych przy produkcji i sprzedaży tych towarów oraz świadczeniu usług, z uwzględnieniem zysku.

2. Ceny urzędowe importowanych środków spożycia (art. 3 ust. 2 pkt 1) ustala się w odpowiedniej relacji do cen obowiązujących na zbliżone towary produkcji krajowej.

3. Ceny urzędowe środków produkcji i usług (art. 3 ust. 2 pkt 2) wytwarzanych (świadczonych) w kraju oraz importowanych, w tym szczególnie ceny urzędowe surowców i materiałów, ustala się na podstawie przeciętnych cen uzyskiwanych lub płaconych w obrotach wolnodelewizowych w handlu zagranicznym.

4. W razie gdy brak jest warunków do ustalenia cen na wytwarzane w kraju środki produkcji lub usługi, o których mowa w ust. 3, na podstawie cen kształtujących się w handlu zagranicznym, ustala się je na podstawie uzasadnionych kosztów produkcji, ponoszonych przy wytwarzaniu tych towarów lub świadczeniu usług, z uwzględnieniem zysku.

5. W cenach urzędowych uwzględnia się podatek obrotowy oraz cło, jeżeli na podstawie odrębnych przepisów sprzedaż podlega obciążeniu podatkiem obrotowym, a import — cłem.

6. Ceny urzędowe towarów i usług, wymienionych w ust. 1 i 4, ustala się na poziomie niższym od wynikającego z uzasadnionych kosztów produkcji oraz zysku, jeżeli z ważnych względów na podstawie odrębnych przepisów przyznana zostanie odpowiednia dotacja na pokrycie powstającej w ten sposób straty.

7. Ceny urzędowe towarów i usług, wymienionych w ust. 1, 3 i 4, mogą być zmieniane raz w roku w wypadku, gdy zmieni się określona w tych przepisach podstawa ustalania cen. Zmiana cen urzędowych może być dokonywana także w ciągu roku, jeżeli zmiana podstawy ustalania cen przekracza 10%.

8. Ceny urzędowe produktów rolnych (art. 3 ust. 2 pkt 3) ustala się w wysokości zapewniającej opłacalność

ich produkcji w podstawowej części gospodarstw rolnych, z uwzględnieniem stosunku dochodów ludności rolniczej do dochodów ludności nierolniczej. Jeżeli cena nie zapewnia opłacalności produkcji, powinna ulec odpowiedniej zmianie.

9. Przy ustalaniu cen urzędowych — poza szczególnie uzasadnionymi wypadkami — należy kierować się dążeniem do osiągnięcia równowagi rynkowej.

10. Ceny urzędowe towarów są różnicowane w zależności od poziomu ich jakości, w tym także od klas i gatunków.

11. Ceny urzędowe są cenami loco sprzedawca, chyba że w decyzji ustalającej cenę postanowiono inaczej.

12. Minister do Spraw Cen, w porozumieniu z Ministrem Finansów, w drodze rozporządzenia, określa szczegółowe zasady i metody ustalania kosztów uzasadnionych, o których mowa w ustawie.

Art. 5. 1. Cenami regulowanymi są ceny ustalane przez sprzedawców lub ich zrzeszenia na podstawie zasad określonych przez właściwe organy administracji państwowej.

2. Organy administracji państwowej, przy określaniu zasad ustalania cen regulowanych, kierują się przepisami art. 4. W zasadach ustalania cen regulowanych należy w szczególności określić metody kalkulacji kosztów oraz naliczania zysku.

3. Ceny regulowane importowanych środków produkcji ustala się w wysokości ich cen zakupu w walucie obcej, przeliczonych na złote według obowiązującego kursu, z uwzględnieniem marż handlowych. Przepis art. 4 ust. 5 stosuje się odpowiednio.

Art. 6. Ceny regulowane mogą być ustalane na:

- 1) towary i usługi, których produkcja lub świadczenie są dotowane przez Państwo,
 - 2) towary, jeśli ich dostawa następuje na podstawie rozdzielników,
 - 3) towary będące środkami spożycia o charakterze standardowym,
 - 4) importowane środki produkcji, jeżeli ich import następuje w ramach centralnie przyznawanych na ten cel środków dewizowych,
 - 5) obiekty wielorodzinnego budownictwa mieszkaniowego oraz inne nieprodukcyjne obiekty, finansowane z budżetu państwa,
 - 6) niektóre usługi świadczone przez przedsiębiorstwa użyteczności publicznej,
- z wyjątkiem towarów i usług, na które ustala się ceny urzędowe.

Art. 7. 1. Sejm, na wniosek Rady Ministrów, uchwała wykaz towarów i usług, na które ustala się ceny urzędowe (art. 3 ust. 2).

2. Rada Ministrów, po zasięgnięciu opinii właściwych komisji sejmowych, uchwała wykaz towarów i usług, na które ustala się ceny regulowane (art. 6).

Art. 8. Jeżeli sprzedawca, wykorzystując sytuację monopolistyczną, osiąga poziom zysku rażąco odbiegający od poziomu przeciętnego, Minister do Spraw Cen może wydać decyzję wprowadzającą na czas określony, nie dłuższy niż jeden rok, obowiązek stosowania przez tego sprzedawcę ceny regulowanej na inne towary lub usługi niż ustalone na podstawie art. 7.

Art. 9. Ceny urzędowe oraz ceny regulowane są cenami maksymalnymi.

Art. 10. 1. Obowiązek stosowania cen urzędowych, o których mowa w art. 3, oraz cen regulowanych nie dotyczy sprzedaży towarów i usług przez rolników, rybaków, rzemieślników i inne jednostki gospodarki nie społecznej.

2. W wypadkach społecznie uzasadnionych Minister do Spraw Cen może na czas określony wprowadzić obowiązek stosowania cen urzędowych lub regulowanych w stosunku do niektórych towarów i usług, sprzedawanych przez jednostki, o których mowa w ust. 1.

Art. 11. 1. Ceny umowne ustala się na towary i usługi nie objęte przepisami art. 3, 6, 7 i 8, z zastrzeżeniem przepisu ust. 2.

2. Ceny umowne ustala się również na towary i usługi objęte przepisami art. 3, 6, 7 i 8, jeżeli są one wykonywane dla określonego odbiorcy i według wymagań technicznych przez niego ustalonych (towary i usługi kooperacyjne, nietypowe).

3. Przy ustalaniu cen umownych sprzedawca, na wniosek odbiorcy, ma obowiązek przedstawić mu kalkulację ceny; przepis ten nie dotyczy sprzedaży w placówkach handlu detalicznego.

Art. 12. Rada Ministrów może, dla przeciwdziałania niekorzystnym zjawiskom społeczno-gospodarczym, wynikającym ze stosowania cen umownych, zamrozić te ceny na okres przejściowy, nie dłuższy niż trzy miesiące.

Art. 13. 1. W obrocie towarami, na które ustala się ceny urzędowe lub ceny regulowane, stosowane są marże handlowe, ustalane przez właściwe organy administracji państwowej (marże urzędowe), z zastrzeżeniem przepisu ust. 2.

2. W wypadkach uzasadnionych odmiennym zakresem świadczeń, niż wynika to z obowiązujących warunków kupna i sprzedaży lub zwyczajów handlowych, mogą być na podstawie uzgodnienia zainteresowanych stron stosowane marże niższe lub wyższe od marż urzędowych.

3. W obrocie towarami, na które ustala się ceny umowne, stosowane są marże umowne.

4. Minister do Spraw Cen może, dla przeciwdziałania nadmiernemu wzrostowi marż umownych, wprowadzić obowiązek stosowania marż urzędowych.

Art. 14. Sprzedawca ma obowiązek obniżyć cenę w wypadku pogorszenia jakości towarów w stosunku do norm przyjętych przy ustalaniu ceny.

Art. 15. W miejscach sprzedaży detalicznej towarów oraz świadczenia usług muszą być uwidocznione ceny zapewniające prostą i nie budzącą wątpliwości informację o ich wysokości i rodzaju (urzędowe, regulowane, umowne).

Art. 16. 1. Ceny urzędowe i marże handlowe urzędowe ustala Minister do Spraw Cen.

2. Rada Ministrów, w drodze rozporządzenia, może upoważnić inny organ administracji państwowej do:

- 1) ustalania cen urzędowych niektórych towarów i usług,
- 2) ustalania marż handlowych urzędowych,
- 3) określania zasad ustalania cen regulowanych.

Art. 17. 1. W razie stosowania przez sprzedawcę cen niezgodnie z przepisami ustawy lub przepisami wydanymi na jej podstawie, Minister do Spraw Cen lub okręgowe urzędy cen wstrzymują dalsze stosowanie ceny i zobowiązują go do stosowania ceny prawidłowej.

2. Przepis ust. 1 stosuje się odpowiednio do marż handlowych.

Art. 18. 1. Sprzedawca, który w wyniku stosowania cen urzędowych lub cen regulowanych z naruszeniem przepisów osiągnął w ten sposób nienależną kwotę, obowiązany jest do jej zwrotu nabywcy, który ją zapłacił.

2. W razie gdy nienależna kwota nie zostanie zwrócona, a okoliczność tę stwierdzi organ przeprowadzający kontrolę cen, sprzedawca jest obowiązany, niezależnie od zwrotu tej kwoty nabywcy, wpłacić do budżetu państwa jej równowartość.

3. Do budżetu państwa podlega przekazaniu również kwota nienależna, jeśli uprawniony do jej otrzymania nabywca nie jest znany.

4. Decyzję o ustaleniu nienależnej kwoty podlegającej zwrotowi i kwoty dodatkowej, podlegającej wpłaceniu do budżetu państwa, wydaje okręgowy urząd cen lub okręgowy zarząd dochodów państwa i kontroli finansowej.

5. Jeżeli okoliczność, o której mowa w ust. 2, stwierdzi w trakcie kontroli inny organ niż wymienione w ust. 4, organ ten zwraca się do okręgowego urzędu cen o wydanie decyzji, o której mowa w ust. 4.

6. Od decyzji ustalającej nienależną kwotę i kwotę dodatkową, wydanej przez:

- 1) okręgowy urząd cen — przysługuje odwołanie do Ministra do Spraw Cen,
- 2) okręgowy zarząd dochodów państwa i kontroli finansowej — przysługuje odwołanie do Ministra Finansów.

7. Decyzja o ustaleniu nienależnej kwoty nie może być wydana, jeżeli od końca roku, w którym pobrano cenę, upłynął okres jednego roku.

8. Minister Finansów, w drodze rozporządzenia, określa terminy i tryb wpłacania nienależnych kwot do budżetu państwa.

Art. 19. 1. Kontrolę cen sprawuje Inspekcja cen.

2. Społeczna kontrola kształtowania i przestrzegania cen realizowana jest na podstawie odrębnych przepisów ustawowych.

Art. 20. Sprzedawca jest obowiązany udostępnić przedstawicielom organów przeprowadzających kontrolę cen oraz organów kontroli społecznej dokumenty i materiały w celu przeprowadzenia kontroli cen, umożliwić wstęp do pomieszczeń dla przeprowadzenia czynności kontrolnych, a także udzielać niezbędnych wyjaśnień i informacji.

Art. 21. Ceny urzędowe ogłasza się w wydawanym przez Ministra do Spraw Cen Dzienniku Urzędowym Cen.

Art. 22. 1. Ustawy nie stosuje się do:

- 1) opłat za najem lokali i innych opłat ustalanych na podstawie odrębnych ustaw,
- 2) cen towarów i usług przeznaczonych wyłącznie na

potrzeby wojskowe oraz cen na świadczenia i usługi wykonywane przez wojskowe jednostki organizacyjne na rzecz żołnierzy oraz innych osób uprawnionych do tych świadczeń i usług.

3) cen w obrocie z zagranicą, wyrażanych w obcej walucie.

2. Właściwość organów i zasady ustalania cen, o których mowa w ust. 1 pkt 2, określa Rada Ministrów.

3. Ilekroć w ustawie jest mowa o:

1) cenie — rozumie się przez to również stawkę taryfową,

2) marży handlowej — rozumie się przez to również prowizję i narzut do ceny,

3) sprzedawcy lub sprzedawcy — rozumie się przez to odpowiednio wykonawcę usługi lub świadczenie usługi.

Art. 23. 1. Traci moc dekret z dnia 3 czerwca 1953 r. o ustalaniu cen, opłat i stawek taryfowych (Dz. U. Nr 31, poz. 122).

2. Utrzymuje się w mocy ceny i marże handlowe, ustalone na podstawie dekretu, o którym mowa w ust. 1, do czasu ich zmiany w trybie przewidzianym w ustawie.

Art. 24. Ustawa wchodzi w życie z dniem ogłoszenia.

Przewodnicząc, Rady Państwa: H. Jabłoński
Sekretarz Rady Państwa: E. Duda

53

USTAWA

z dnia 26 lutego 1982 r.

o utworzeniu urzędu Ministra do Spraw Cen.

Art. 1. 1. Tworzy się urząd Ministra do Spraw Cen.
2. Minister do Spraw Cen kieruje Urzędem Cen.

Art. 2. 1. Zadaniem Ministra do Spraw Cen jest nadawanie kierunku działaniom podejmowanym w sprawach cen, stosownie do potrzeb społecznych i gospodarczych, zgodnie z polityką Państwa.

2. Minister do Spraw Cen zadanie to realizuje w szczególności poprzez:

- 1) ustalanie cen urzędowych towarów i usług,
- 2) określanie zasad ustalania cen regulowanych,
- 3) określanie dla potrzeb kształtowania cen zasad i metod ustalania kosztów uzasadnionych,
- 4) ustalanie marż handlowych urzędowych,
- 5) określanie zasad i trybu sporządzania wniosków o ustalanie cen i marż handlowych,
- 6) kontrolowanie przestrzegania zasad ustalania i stosowania cen i marż handlowych w jednostkach gospodarki uspołecznionej i nie uspołecznionej, a także na targowiskach,
- 7) prowadzenie analizy rynku i decydowanie o wprowadzeniu obowiązku stosowania cen regulowanych na towary i usługi, jeżeli sprzedawca, wykorzystując sytuację monopolistyczną, osiąga poziom zysku rażąco odbiegający od poziomu przeciętnego,
- 8) prowadzenie analizy kształtowania się cen, kosztów i rentowności, a także stanu równowagi rynkowej, oraz przedstawianie właściwym organom administracji państwowej oraz jednostkom gospodarki uspołecznionej wniosków w sprawie polityki inwestycji i importu, zmierzających do lepszego dostosowania wielkości i struktury podaży do popytu,
- 9) inicjowanie i prowadzenie negocjacji, a także zawieranie porozumień z przedstawicielami sprzedawców środków spożycia i usług dla ludności oraz przedstawicielami konsumentów, jak również przedstawicielami sprzedawców środków produkcji i przedstawicielami ich nabywców w sprawie polityki cen na ważniejsze grupy towarów i usług,
- 10) prowadzenie badań funkcjonowania systemów cen,
- 11) określanie zasad uwidaczniania cen w miejscach sprzedaży towarów i świadczenia usług,

12) publikowanie cen urzędowych i przepisów w sprawach cen.

3. Minister do Spraw Cen współdziała z właściwymi ministrami w kształtowaniu cen urzędowych i regulowanych.

Art. 3. 1. Rada Ministrów, po zasięgnięciu opinii właściwych komisji sejmowych, w drodze rozporządzenia, określi szczegółowy zakres działania Ministra do Spraw Cen.

2. Organizację Urzędu Cen określa statut nadany przez Radę Ministrów.

Art. 4. 1. W Urzędzie Cen działa Inspekcja Cen, a w okręgowych urzędach cen — okręgowe inspekcje cen.

2. Do zakresu działania Inspekcji Cen należy kontrola przestrzegania zasad ustalania i stosowania cen i marż handlowych.

3. Inspekcja Cen przeprowadza kontrolę cen w jednostkach gospodarki uspołecznionej i nie uspołecznionej.

4. Szczegółowy zakres działania Inspekcji Cen, jej organizację wewnętrzną oraz zasady i tryb postępowania przy przeprowadzaniu kontroli cen określa Minister do Spraw Cen, w drodze rozporządzenia.

Art. 5. 1. Przy Ministrze do Spraw Cen działa Rada do Spraw Cen, zwana dalej „Radą”.

2. W skład Rady wchodzi przedstawiciele:

- 1) rad narodowych, związków zawodowych, organizacji konsumenckich, młodzieżowych, kobiecych i innych; listę tych związków i organizacji, w drodze rozporządzenia, określi Rada Ministrów, na wniosek Ministra do Spraw Cen, po zasięgnięciu opinii właściwych komisji sejmowych,
 - 2) producentów, organizacji handlowych i środowisk naukowych — powoływani przez Prezesa Rady Ministrów, na wniosek Ministra do Spraw Cen, w liczbie nie przekraczającej 1/3 ogółu członków Rady.
3. Do zakresu działania Rady należy:
- 1) opiniowanie projektów zmian cen urzędowych,
 - 2) zgłaszanie propozycji wprowadzenia cen urzędowych i cen regulowanych,
 - 3) rozpatrywanie analiz kształtowania się cen, kosztów